

hogy a gyűjtemény szerkesztője helyesen tette volna, ha ezeknek az előadásoknak együttes kiadásánál a szerzőket arra bírja, hogy — a tartalomnak teljes érintetlensége mellett — bizonyos egyöntetű be- és felosztást kövessenek. Az élén adják meg a tervezetet (l. pl. Lechnitzky 103. l.), a végén, lehetőleg tétélekbe foglalva, az eredményeket (l. pl. Imre 100. l.), esetleg a forrásokat is (l. pl. Littke 163. l.). Az Előszóban nem találkoztunk annak a férfúnak a nevével, akinek égisze alatt folyt le ez az előadás-sorozat; a könyvből pedig hiányoznak azok a beszédek, amelyekkel az illető ezt a vállalkozást bevezette, illetőleg befejezte. Végül még egy ártatlan kérdés kívánczik minden célzás nélkül tollunk hegyére. Vajjon mi magyarok valóban akkora papirosbőséggel és olvasóközönséggel rendelkezünk, hogy ugyanazt az írásunkat kétszer, sőt háromszor is le kell nyomtatni?

A pedagógiai háborús előadásokat minden tanítónak, tanárnak érdemes elolvasnia.

Kemény Ferenc.

Dr. Bárány Gerő: Ethikai előadások. Néptanítók Könyvtára 51—52. füzet. Bpest, 1915, Lampel, n. 8° 207 l., 2 K.

Bárány Gerő könyve azokat az előadásokat foglalja magában, amelyeket a szerző a Fővárosi Pedagógiai Szeminárium felkérésére tartott s amelyekben az ethika nagy kérdéseit, problémáit, részben elfogadott eredményeit óhajtotta népszerű modorban megismertetni. Mindenik előadás, a könyvnek minden fejezete arról tanuskodik, hogy Bárány helyes érzéssel tudta megállapítani azokat a tényeket és kérdéseket, amelyek felé tanítókból álló hallgatóságának érdeklődése bizonyára fordul és világosan látta azokat a mélyen levő szájakat, amelyek az erkölcsiség felől a kultúra felé vezetnek s a kultúra területéről az erkölcsiség mezejére nyúlnak át. Természetes dolog, hogy fejtegetései közben nem egy olyan állítással is találkozunk, amelyet elfogadni hajlandók nem vagyunk és amelyek esetleg behatóbb tárgyalást kívántak volna. Ide sorozhatjuk különösen a tudományról, a filozófiáról s a filozófia körében az úgynevezett érték-tanokról szóló fejtegetéseket, amelyek az egész könyvnek mintegy bevezetését tartalmazzák s éppen ezért a bíráló nézete szerint bővebb ismeretelméleti megalapozásra szorulnak. Az emberi cselekvések erkölcsi megítéléséről szóló szakaszban kétségtől Paulsen hatása érvényesül abban a szelídített biologizmusban, amely Báránynál alig észrevehetően nyilatkozik, ami egészen magától értődő dolog olyan frónál, akinek nemes idealizmusa magasabb szempont alá helyezve vizsgál minden kérdést. Ez előadások jellegéből és céljából következik, hogy az erkölcstannak elméleti részénél csak keveset időzik.

csak éppen annyit, amennyire ez a gyakorlati kérdések megértéséhez szükséges. Magukat az elméleti fejtegetéseket is át meg átszövik a gyakorlatra és tapasztalatra vonatkozó megjegyzések, ezáltal mintegy jelezve, hogy az ethika nem az élettől elvont, fellengző tudomány, hanem az életnek legmélyein járó, életteljes tan. Az előadások célját szem előtt tartva csak helyeselnünk kell Báránynak azt az eljárását, hogy a tan szempontjából esetleg fontos, de a gyakorlati életben nem hangsúlyozottan érvényesülő kérdéseket röviden jelzi, míg ellenben a gyakorlati élet által minduntalan felvetett és lépten-nyomon vitatott problémákat behatóan, kimerítően tárgyalja. Elég legyen itt csupán az egoizmusról és az altruizmusról szóló fejezetet említenünk s az egyéni és a társadalmi ethika különbségeit fejtegető előadásra hivatkozunk. Hasonlóképpen ki kell emelnünk a kultúra és ethika, a nevelés és az ethika viszonyáról szóló előadásokat, amelyekben erőteljesen jut kifejezésre a szerzőnek az a mély meggyőződése, hogy az erkölcsiség az egész szellemi életet átható, mozgató hatalom, amely nem elkülönötten s csak olykor-olykor működik, hanem állandóan hat és teremt a fejlett emberi lélekben. Egészen korszerű és szükséges volt eme fejtegetések közben reámutatni arra, hogy az emberi tevékenységeknek célja nem a haszonnak megvalósítása, hanem az ideálok realizálása a mindennapi munka minden területén s az emberi életnek végső célja nem a boldogság, hanem cselekedetekről lévén szó, az erkölcsiség előmozdítása és megvalósítása. Az erkölcsiség nem ellensége a boldogságnak, hanem helyesen értelmezve a boldogságot, feltétele és alapja. — A szerző egész világnézetének és ethikai előadásainak summáját adja a mechanisztikus és a teleologikus világfelfogásról, valamint az ideálokról tartott előadása (187. s k. l.); ezeket olvasva a hitnek világába emelkedünk föl s egy gondviselő lény szeretetére vezetettünk.

Bárány könyvét melegen ajánljuk mindazoknak, akik az erkölcsi élet nagy kérdéseivel megismerkedni s e kérdések filozófiai magyarázatát nyerni törekednek.

(Kolozsvár.)

Bartók György.

Keleti Adolf: Pedagógiai tanulmányok. Budapest, 1916, Rózsa-
volgyi és Társa, n 8° 44 l. Ára 1 kor. 50 fill.

E füzetben a szerző öt cikkét teszi közzé; négy a *Népművelés*-ben jelent meg először. Nem mondjuk, hogy nem volt helyes az összefoglalásuk. Hadd terjedjenek a jó gondolatok! Célja: «az öntudatos, jogait, kötelességeit ismerő és azokkal élő nemzedék» nevelésének elősegítése. E munkában a családnak is részt kell vennie. Erről